

САНАА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
ОРОЙУОНУН
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

№ 30 (7415) ● Күлүн тутар 13 күнэ. Субуота - ● Санаата 1 солк. 50 харчы

„ИЛИН ЭНЭР“ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЗОНА ТЭРИЛИННЭ

ВИЭС ОРОЙУОН ДЬААЛТАЛАРЫН БАҢЫЛЫКТАРЫН СҮБЭ МУНЬАҢЫТТАН

Күлүн тутар 5 күнүгөр Саха Республикатын Президентэ М. Е. Николаев, республика правительствотун чилиэннэра уонна өрүс угуордаабы бизс оройуон дьаалталарын баһылыктара кыттыллаах Олүөнэ илин эгэринээрдэ экономикай зонаны тэрилиннэ аччыллаах улахан түмүү буолан ааспытын туһунан хаһыат иһитиннэран турар. Каскын түс-түүр сүбэ муньааха республика правительствотун председателин солбууааччылар В. А. Борисов, А. С. Матвеев, сорох министерстволар, комитеттар, холбоунтар, управлениелар салаааччылары кытыннылар. Онно Саха кинитэ түс олобун төрүт болпуруостарын бэйэтэ быһаарыныахтаара, бас билэн араас көрүгүнэрэ тэрийин, олору хардарыта утарыта туруорбонна былааннаахтык сайыннарын, итидэргэ тирэвирэн производствонь хайдах сайыннарыллыахтаада көпөстэн иһиннэр турда. Ааспыт сылга Саха сирин историкатыгар ынах сүөһү үгүс төгүлүн забавинна балнотэмнит. Ити бас билэн араас көрүгүнэрэ дьүөрэлэһиннэран тэриллиннэрин түмүгөр ситиһиллэбитэ ыйылына.

— Сүүс тыһыынча нэһилиэннэвалээх илин эгэр оройуоннар кэскиллээх болпуруостарын быһаарыы сүгүнэ суолталаах, — дьитэ М. Е. Николаев. — Кэрдис-кэрдис программа оноһуллуохтаах, фондолар, аналлаах базалар тэриллиннээхтэр. Ылыныллар программа бэйэтин бавэтэ үбүлэниэхтээх. Олору 5—6 кэскиллээх туһаайыларга туһаныахтаахпыт. Динник бадарар дьымалада инициатива наада, ханнык бадарар үлэ мин сахабын дьин өйдөбүдүнэн оноһуллуох уонна сахалар тустарыгар туһаайылыах тустаах. Оройуоннар сайдыыларыгар былаас органнырын, баһылыктар эппитинэстэрэ сүлүөт. Саха дьонун ийаллалатын көрө сатыахтаахпыт. Бөһүөлэктэри ититиннигэ, ханнык дабаны галка эгини араалдыабакка, соларнаада кириэххэ. Тьа хаһаайстыбатын бородуукталарын атыллыахтар санаатын муус устар 1 күнүттэн үрдэтиэхпит. Чаһынайдарга номбикорму 50 бырыһыан чэпчэтэн атыллыахпыт, ол ороскуотун бюджетинан сабыахпыт.

Үгүстөр сирин хайдах гынан мунутуур көдүүстээхтин туһанарга тохтоотулар, хаһаайстыба араас көрүгүнэрин сайыннаран, тэг экономикай усулуобуйаны үөскэтэн дьону тьа сиригэр олохсугуу наадагыгар тохтоотулар. Оччоҕо эрэ ынах сүөһү, сылгы, сибиинньа ахсааннарын элбэтти, тьа хаһаайстыбатын бородуукталарын дэлэтин ситиһиллээхтээгин балиэтээтилэр. Социальнай хайысхалаах болпуруостары тус-тусна араартаан программа ылыныллыахтаах. Онуоха үп көстөрө уустук, онон үбү булууга атын суолу-ини буларга кыһаныахтаахпыт. Онуоха улахан эргинирдээх баһыны тэрийин, харчынан бэйэтинэн харчыны оноруу соруга турар. Өрүс угуордаабы экономикай зона сайдыытыгар тус-тусна фондолар тэриллээлэрэ наада. Онуоха, бастатан туран, оройуоннар аһыыр уонна туттар ууларын болпуруоһа кэскиллээхтин быһаарыллыахтаах. Кураабы сирдээх-уоттаах Мэҥэ-Хаҥалас, Чурапчы, Амма, Уус-Алдан, Таатта оройуоннара айылба ханнык бадарар климатическай усулуобуйаларыттан тутулууга суох буолуулар ситиһиллээхтээх.

Олүөнэ уутун бырактарын үлэлэрэ сабаланылар, барыта 78 км усталаах турба адалылына, Хотугу Муустаах муоранан быһыл саас улахан кыамтадаах насоснай станция абыллыахтаах, техникка 36 араас көрүгүнэ наала. Алларая Бэстээххэ, Майада, Табаада баалар тэриллиннэлэр, быһыл сааспыттан сваркалыыр үлэлэр сабаланыахтаахтар. Быһыл 3 млрд 149 мөл солк. үлэ ыстылыада. Олүөнэ — Мүрү систематын бастакы учарата быһыл үлэҕэ иллариллээхтээх. Амма оройуона тэһо ди өрүстээгин иһин уу болпуруоһугар эмнэ кыпчыттарар, Холобур, Эмпс, Алтан, Сатааһа курдуи тьа иһилиэктэра кураанна үгүстүк ылларамтыалар. Олүөнэ уутун бырактарын сыһаа көнөтүлээхтээх, оройуоннар үгүс нэһилиэктэрэ баливиги варианы-

нан уунан толору хааччылар кыахтара суох, иһиниктин ону учуоттанылыахтаах.

Өрүс угуордаабы оройуоннарга оттун эмнэ биһр хаалан иһар салаанан буолар. Эмп тэриитэлэрэ, оскуолалар, кулууптар, дьон олоһор уопсайдара сыл ахсын кыһаан оттуллубаттар, олус тымныылар. Оттон ол дьон доруобуйатыгар оксорочуолнай. Ойуурдарбытын тутууга уонна оттуһа анаан нэрдэе баратыбыт. Онон убадас уматыкка көлүмэстэти кирири соруга туруоруллар. Саха сиригэр Ньурбада, Мирнэйгэ нефть баар, иһинтэн уматыгы ылар кыах баар эбит. Убадас оттуһа чаһынайдар олоһор дьымаларын иллэрин эмнэ көрдүлүөхтээх. Онуоха, бастатан туран, материалнай-техническэй хааччыны болпуруостарын уталыппанна быһаарыы сүрүн суолтаны ылыада. Убадас оттуһа кирирингэ котеллары тийэр суолунан арда араада сатыаха, оттон нефтепродуктаны уу суолунан Бүлүүнэн, Алдаһынан, Амманан хааччыларга үлэ тэриллээхтээх. Аны маньааха хайытыллыбыт элбэх тутуу матырыяала, 100-кэ мөл. тонна цемент наада буолуохтаах. Ити матырыяаллар кыһынны суолу баттаһа сүрүннээн нэлэллэрэ наада.

Саха кинитэ бэйэтэ сөбүлүүрүнэ дьыматин-уотун туттар усулуобуйата тэриллээхтээх. Ол иһинтэн республика правительствота биһрдиллээн дьон олоһор дьымаларын туттууларыгар үбүлэһини көрбүтүн оройуоннар дьаалталара олоххо иллэрээтэ кыһаныахтаахтар, тутууну таас варианынан ыстыгы үлэ былааннаахтын тэриллээхтээх дьин сүбэлэһин буолла. Ол иһин табыгастаах сирдэргэ тутуу матырыяалларын бэлэмниир сьахтары, заводтары былааннаыр, тутууну ыстыгыга механизацияны иһиннээн иһинни иллэрэ сатыыр наада эбит. Илин эгэрдээгин оройуоннар ис суолларын туруга олус мөлтөх, үгүс нэһилиэктэргэ, учаастактарга үрдүк күүрүүдээх электрическэй линиялар суохтар. Ити болпуруостар эмнэ иһиннээн кэскиллээхтин быһаарыллыах тустаахтар.

Аты-эргин болпуруоһугар «Холбос» тугу аҕалан «дук» гынарары көтөһөн олоһоронко, сүрүн табаардары уунан уонна тийэр суолу мунутуурдук туһанан адалар сорук туруоруллар. Илин эгэр оройуоннар Дьокуускайга, Нерюнгрига маһаһынаардаах, гостиницалардаах, базалардаах буоларга дьүлүһүөхтээхтэр. Бэйэ оноһунтарынан тас дойдудаарга тахсар туһунан эмнэ толкуйдуур кэһинит кэллэ дьин этилиннэ бу сүбэ муньааха. Кыһабынаһа, нэһилиэннэбэ туһалааһын көрөн үчүгэйдик толкуйдааһыт программанан үлэлээхтээхпит.

Сүбэ муньаах кыттыллаахтары сирин-тупсаран онорууга, мунутуур көдүүстээхтин туһаныыга баһыларын санааларын эмнэ атастастылар. Эт уонна үүт туттарыллар сыаната ааспыт сылы кытта тэһиэстээххэ 1.5—1.8 төгүдэ үрдээбит нурдугун иһин, атын сыаналар ырааһыныарыттан ырааһынан хаалан иһэрин, үп-харчы болпуруоһа олус уустук баһыаннаһаларытын эттилер. Ааспыт сылга өрүс угуордаабы оройуоннар 5 млрд солк. бородууксуһаны онорон таһаарыларыгар республика үбүттэн 12 тьа хаһаайстыбатын министрствотыттан 4 млрд солк. уонна 13 мөл. валютаны ороскуоттаабыттарэ эмнэ ахтылыһа. Сүбэ муньаах кыттыллаахтарыа норуот туттар табаардарын дэлэтингэ атын омуутары кытта сибээһи тутуһарга, убадас оттуһа киририни уталыппакка быһаарарга, уу уонна салгын транспортыгар бас биллээх буоларга, Нерюнгрига, Дьокуускайга баайдаах-дуоллаах, анал бадалаах буоларга сүбэлэстилэр.

Түмүккэ өрүс угуордаабы экономикай зона салалтыта уонна банк куоранна олохсуйалларга табыгастаах буолуу дэһинлэр.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Синимоктарга; КГТ Холбоһуктаах Сэбилленилээх Күүстэрини главнокомандующаһа авиация маршала Евгений Шолошиков (уеһа) Москвада Норуоттар икки ардыларынааһы пресс-киһитигэ журналисттары кытары көрсүбүү кэһингэр; КГТ кыттыллаахтара-государстволар Правительствоаларын баһылыктарын Сэбиэтин иһинээгин интернационалист-буойуннар дьымалаларыгар комитет председателинэн үлэлээбит Руслан Султанович Аушев Ингушскэй Республика Президентинин талыһына.

(РИТА—ССТА).

КИЙИИТТЭРБИТ— КЭРЭ ДЬОН

Өбүгэлэрибит кыһыс өбүтү омук аналтан ааттыыллара. Аҕа, иһэ уустарынан белүөхсөн олоһор кыһыннэригэр кыргыттарын туора уус кийиттэр көргөн бизээн сүгүннэрэн кыталлара. Ол сахтан ыла саха олоһор үгүс уларыһы-төлөрийин таһыста, төрүт сир-туом умкулунна, кэһилиннэ: кийит кыһыс эрин кытта тэбис-тэһигэ эһиһэр-оһуһар кэмалдылэннэ, күтүөт иһин «сүһтэр» иделэннэ, ким иһиннэхэ тоһон-хотун, аҕа кыһын-иһа кыһын аатырыахтаада эмнэ атарахсыйда.

Маньаах кэмгэ кийит дьин «тастан кирибит тэһэ уллуннаах, аймах-уруу тардыһа кэһит атын хаалыаах» күндү кийиннэхэ суолта бэрллэн, анаан-иһиннээн дьаһал ыстыллар буолбута көрөһөбүлээх. Дьахталлар Аан дойдутаабы күннэрин балиэттир түгүһгэ түбэһиннэрэн, оройуон киһингэр олохсуйбут Чурапчы кийиттарин аат-суол билдыһар күрөһөһиктэрэ «Айыллаан» Күлтура дьымиттэр буолан ааста. Онһо 7 кийит кыһына. Бүхүү өрүс аһаратан Т. Д. Лукина (Булүү), Р. С. Пономарева (Сунтаар), О. Н. Окочешникова (Ньурба), Кэбээһиттэн М. Н. Попова, иһин «дууустартан» Е. И. Федорова (Мэҥэ-Хаҥалас), М. Н. Саввина (Уус-Алдан), С. С. Кириллина (Хаҥалас) бааллар. Киһилэр бары кэрэһэ 1—3 оҕолоох аҕэр маллар иһэлэрэ, үөрөх-иһити эһигэтин үлэһиттэрэ, Чурапчы олохсуйбуттара 4—7 сыл буолбут дьон. Арай халаардар кийиттэрэ Т. Д. Лукина манна кэлбитэ 19 сыл буолбут.

Онуоха сорох кыттылааччылар кумааһыттан көрөн туран аахпыт буоллактарына, Мария Саввина театрдыгы тартарылаах диалог иһэбинэн бэйэтин билиһиннэрбитэ соһунук көһүннэ. Иһин уонна алтыс туһумактар ылыһыр-туойар, үһкүү-лүүр-биттэйэр дьобуру эрэн, иһалларинэн майгынаһаллар. Светлана Кириллина бэйэтэ гитарада додуһуоһулаан малаабыт «Көрсүбүтүм мин айитин» ырыата, Октябрина Оночешникова кийит тематыгар сөн түбөһэр «Дьүөгөлэриэм, кыргыттарыам» дьин Г. Шахурдина ырыатын нэһиндээхтин толоруута, Мария Попова чабырбада, Розалия Пономарева көрдөх үһкүүтэ ордук көрөһөһүлэр.

Кийиттэр иһини тэһэ ким туох дьобурдааһар, аһа киһингэһингэр куоталастылар. Бары дабаны олус уус иһиллээх, асчыт барахсаттар эбит. Киһэ мааныга нэһиллэр таһаһы көрдөрүүгэ Светлана Кириллина баай көстүүлээх хара баархат былааччы-иһатын баһыһар суох буолла. Түһүмэхтэр түмүктэриэн жюри быһаарыһытын «Талы-талба кийит» аһыан сүгэр дьол Чурапчы орто оскуолатын учууталыгар. Кэбээһин Куокуйуттан төрүттээх Мария Николаевна Поповада төсхойдо. Эмнэ ити оскуола учуутала Мария Николаевна Саввина «Далбар кийит» аһын ылла. Оттон оройуоннааһы клинческэй лаборатория даборана Октябрина Илларионовна Оночешникова «Нарьһаана кийит» дьин ааттанна. Кыһыһылаахтарга оройуон дьаалтата «Айыллаан» Күлтура дьимтэ олохтообут беринистэрэ, кыттыһытарга барыларыгар курустай иһиттэр туттарылыһылар.

Күрэстэһини 7 түһүмэһинэн ыстыһына. Кийиттэр аан бастаан саха үгэһинэн, кийтэн киһиннэхтэрини, хантан киһиннэхтарын билиһиннэрдилэр.

В. НИКИФОРОВ.

НОРУОТТАР ИККИ АРДЫЛАРЫНААБЫ КОНФЕРЕНЦИЯ КЫТТЫБЛААХТАРА ЧУРАПЧЫГА СЫЛДЫАХТАРА

Биллериллибтти курдук, кулуи тутар 16 күнүттөн сабалаан Дьохуускай куоракка «Национальной оркуола: концепция уонна сайдыи технологията» темада ЮНЕСКО нуруоттар икки ардыларынаабы конференцията ытыллыахтаах. Конференция кыттыблаларга кулуи тутар 18-19 күннэригэр бийиги оройуонмутугар сылдыахтаахтар. Ошон сибээстэн бийиги нуруот үөрэтирини оройуоннаабы управлениетиин начальнига М. А. Никифоровтан буолаары турар дьаһал туһунан сырдатарыгар көрдөстүбүт.

— Михаил Арнадьевич, бүгүн Россиятан конференция ытыллар сиринэн тобо бийиги республикабытын жалдылар?

— Республика Уорэди министрэ Е. П. Жирков дьаһалчы кыттыблалар национальной оркуола концепцията олохтуллубута, үлэ сабалааныта. Ол бүтүн Россия үрдүнэн бийрөхмүтэ, төрүт бийиытынан илдьиллэбита Аны Егор Петровна байата ЮНЕСКО-ба тийиэн дамылаат оорто сылдыбыта. Мин байыахтар итилер биринини буолбут буолуохтаахтар.

— Конференция туох сыллаах-соруктаах тэриллэрий?

— Сүрүн соругунан Россиякэй Федерацияда уонна КТГ-та үөрэхтөөннү политикаы уонна проблемаларын быһаарыага көмөлөһүү буолар.

Пленарнай муньааха сүрүн декламаттары ЮНЕСКО Генеральной директорун салбылааччы К. Пауэр, Россиякэй Федерация Уорэди министрэ Е. В. Тищенко, Саха Республикаы Уорэди министрэ Е. П. Жирков, Казахстан Республикаы Уорэди министрэ Ш. Ш. Шайхметов, академик Г. Н. Волков, ИИПО директора М. Н. Кузьмин оңоруохтара. Конференция кыттыблаларга 4 секциятан хайдан үлэлиэхтэр: «Үөрэх национальной уонна региональной систематын үскөтүн уонна сайыннарыи проблемалара». Национальной оркуоладарга үөрэтин ис хоһоонун саңар-

дыы. «Өй-санаа, национальной культура уонна майи аймах бүтүүнүн сыаннастара— оркуола үөрэбэр». «Төрөөбүт тил араас этническай өйгөдө». Итин тийиш үс «Төгүрүк оркуола» тула сабар гынак буолуода.

— Бийиги оройуонмутугар тобо икки кэлэрэ күүтүлүлөрүй?

— Конференцияда Россиятан 93 ыраах тас дойдудартан 38, чуугас тас дойдудартан 20 кини кыттар бйралааччыи биллэрбиттэр. Кулуи тутар 18-19 күннэригэр 7 бөлөххө Хайдыан оройуоннарынан тахсан үлэлиэхтэрэ. Бийиги оройуонмутугар быһа холоон 16 кини кэлэрэ күүтүлүлэр. Ол ичинэр Канадаттан 2, Америка Холбохунтаах Штаттарыттан 1, Норвегиятан, Турциятан эмиз итиччии уонна Белорусстан, Узбекистантан, Казахстантан, КТГ о. д. а. государстволарыттан, Россия уобаластарыттан кыттааччылар баар буолуохтара. Кинилэри кытта республика салаалатыттан уонна тьыблаларыттан сылдыахтаара. Манна эмиз Саха сиригэр Национальной оркуола сайдыытын ис хоһоонун ырытыага секция үлэлиэбэ. Быһата, туох олохтуллубутун олоххо баарынан көрүөхтээхтэр.

— Тугу көрдөрөгө былааннан одоробут?

— Мугудай Кытаанах Сылан орто оркуодаларыи, оҕо спорттивнай оркуолатын, Кытаанах детсадмн үлэлэрин кытта бийииннэриэхпит, оҕо-

лорбут оҕоһунтарын былауаһатын көрдөрүөхпүт. Бийр-икки ыалга сыратыннаран саха дьонун олохун-дьаһабын бийииннэриэхпит.

Саха национальной оркуолатын концепциятын олоххо кыдырыыга туту тирах оҕоһуоҕа сөбүй дьэн ыйытыи бастаынан турар. Онуоҕа Кытаанах орто оркуолада хара маннайгыттан эстетическай итиннэ мөнүү итинэ ситиһэргэ сана-соруу туруорууммута уонна оҕо кунунаана суох ситиһиннэрдээх. Оттон бу нэһилтэк дьесада республикада икки миестени ылыбита эмиз элбэи этэр. Оҕо спорттивнай оркуолатыгар оҕону итиннэ аңардас спорду өрө-өрө тулукта икки дьовурун сайыннарыыага, төрүт культураны инарһыи үчүгэй сабалааныннар бастаар. Төрүт культураны үөрэтиигэ анаааах бүтүн комплексу тутуута ситиһиллэр эрэр. Кабинетнай да системаны олохтоһуунга кинилэр биллэр-кестер ситиһиннэрдээхтэр. Мугудай оркуолада народнай ансамблы төрүттөөтө. Саха сылытын итиннэ болпуруостарынан эмиз дьарыттан эрэр. Бу оркуола республикада экспериментальной площадка быһыытынан үлэлиэр. Оттон Сылан оркуолатын, манна үлэлиир новаторучуутал Е. Д. Макаров туестарынан оройуон дьомо балаача билэр буолуохтаахтар. Оркуола экологическай хайысхалаах.

Дьэ ити курдук, республикабыт сайдыытын биер тутуах болпуруоһа— нуруоту үөрэхтээнин, нуруот бийиытынан сайыннарыи политика, икки проблемалара аан дойдуга тийиш кэпсэтиннэ турар буолла. Сүүрбэ биерис үйэ боруогар турар санаатааха, чакчы да астык.

М. СИДОРОВА.

лаан түһөн, тохтоо эрээ дьэн мөнүү төрөөбүтүнэн кыйыл оҕону тобо хаампанкын дьэн хомуруйбуука холоонноох.

Итиннэ санаанан салытаран бийиги дьесада итиннэ «Уус тыллаах, хомоҕой хоһоонноох төм-

пүт да, иитэччи да үк-сүгэр анаан-миннэн түбүгүрбэни эрэ толорор үлэти. Оҕо ыйытар болпуруостарыгар эппиэттиэххэ, байэ өртүттэн оҕону итэрэтиһиргэтэр, дьиктиргэтэр тьыллары, таабырыиһнары кэпсэтиннэ тут-

ОБОНУ ИТИИ

туохха. Төрөөбүт тыл итиннэхэ үгүө санааны, эйбэс майгыны эрэ уһу-гуннарар буолбатах, бу оҕо толкуйун бүтүннүүтүн үлэлетэр суду күөс буолар. Ону толору, таба туһаннааха.

Оҕо чөмчүүк сааныгар, ол аата алтатыгар дьэри саамай билэ-көрө салыыр кэми. Киннэхэ барыта сонун, Санаан да көрдөххө, аан дойдуну сана харахтаан эрэр кини билбэтэ, соһунара, ойдообото үтүмэн буоллаа.

Ону «бу оҕо баһыйа-

Хомоҕой тыллаах чөмчүүк саас

чүүк саас» дьэн көрүү-көмүрө ытыбыт. Кырачактар бөлөхторунэн араасан хоһоону, чабырбаыи үтэни, монологу аадыыта күрөс былдыастылар.

Хоһоону чурдуу аадыыга 4 саастаах Дуна Гурьева «Ийэди харыстаа» дьэн 16 строкалаах хоһоону ааан бастаата. Урдук бөлөххө Санаа Пестерева «Хатыл» дьэн нууччалык хоһоону ааган кыйыыһаарынан табыста.

Үгэни аадыыга 3 саастаах Артур Платонов «Сп-

К УЛУИ ТУТАР 5-7 күннэригэр Чурапчы сааныыахтыгар спортсменнар социальнай көмүскэлтээх буолууларын көмүскүүр фонд тэриллэтигэр аманнаах дьаһаллартан биридэстэринэн «Өбүгэлэрбит төрүт ооньуулар» дьэн «Кырынаастыырга», «Муньа былдыаһыытыгар», «Тутум эриигэр» уонна «Өһөс төрбөскө»— күрэхтээһин ытыллыыта буолла.

Бу ооньууларга күрэхтээһин «Аһыллаан» Культура дьэтигэр барда. Ооньууга барыта 10

түүлэр. Күрэхтээһин иккис суол көрүгэ «Муньа былдыаһыытыгар» Икки ытыллыыта муньа инардыи итийдэриин тутан баран тирээкэр мас икки өртүүр элороллор, аңар итийдэриип көхсүлэригэр тьытылар Хамаанда бариллээтэрин кытта муньа тардыиыахтаахтар. Кыайыи мас тардыиыытыгар кураун иккитэ утуу-суу буу эбэтэр үстөн иккитигэр туури тарпытынан быһаарыллар.

Бизе паара «муньа былдыаһыытыгар» күрэхтээһинтэн кыйыылаады

Бу күрэхтээһин уонна «Муньа былдыаһыытыгар» финалдыра итиннэ быһаарылынылар.

Культура дьэтигэр спортсменнар көмүскэлтээх буолууларын фондатын аһыллыытыгар аналтыах быһаар төрөһүннээхтик ытылыныи. Манна мустубут салыиыа олохтоохторутар уонна дьуобат фестивалыгар, В. Гоголев бириинигэр кытта кэлбит спортсменнарга, ыалдыытыгарга туһаайан оройуоннаабы физкультура уонна спорт отделын начальнига Е. В. Пудов бастаынан тьы-

ӨБҮГЭЛЭРБИТ ТӨРҮТ ООНЫУЛАРЫН СӨРГҮТЭН

ОРОЙУОН СПОРТСМЕННАРЫН ТҮБҮЛГЭТЭ

спортсмен итиннэ. Нэһиллэртэн аманнаах (сыгыах Одьулуунтан уонна Хатыллыттан) кинрибэттэр уоннаадылара — оройуон иккиттэн. Төһө дьэни кыттааччылар, көрөөччүлэр ахсааннара адыабыт үрдүнэн аан бастаан ытыклар өбүгэлэрбит төрүт ооньууларыгар күөс былдыаһыылар сүрдээх сонундук, итиннэи тардар гыи сьрэхтии ытыллыытыи бэлэтиэххэ сөн.

Күрэхтээһин «Кырынаастыыртан» сабалар. Маннааха ооньуу бырайыалатынан икки илэиин уонна атах төбөтүнэн сиргэ тирөөн туруулар. Илэиин аныылан өрө ыстайыллар көмгө итыктарынан кулгаары охсууи аныылар уонна илэиэриин сиргэ тирөөн түһүлүүхтээх. Түмүк кинитиннэ элбөхтө оңорбу тууа тахсар.

Сөрөбүөй быһаарыытынан күрэхтээһин Одьулуун орто оркуолатын фиаруга Анатолий Ефремов саргылар уонна 27-тэ аныынан, ол аата итиччэ өчкөлаах, бу ооньууну түмүктүүр. Спортсменнар овуон биер-биер кинрөн илии-кэли түһүстүлэр.

«Иарынаастыырга» сүрдээх дьараклаах ооньуу эбит. Манна сымеа хамсаыи, өһүллэ охсубат күөс, эршии паада былылаах. Лоп курдук ортоку бөһсө киннэн итирэн аныыкыт спорт маастара Степан Алексеев 42 очколанан бастаан тахсар, иккис буолбут Афанасий Андреев 45, үһүс көрдөрүүлээх Хатылыттан Николай Быганов 38, төрдүскө Егор Сивцев 28 очколаах «кырынаастыыры» түмүк-

быһаарыыта финалга Чурапчы орто оркуолатын XI кылааһын үөрэнээччирэ Гоша Сивцев уонна маастар Павел Саввин тахсаллар. Манна дьэртэн этэр буоллааха Гоша бастаан эриигэр Николай Захаров, иккискэ учууталыи Афанасий Андреевы, үһүс эриигэр эмиз учууталыи Степан Алексеевы 0:2 кыайан соһутуу бөһөтүн соһутта. Финалга тахсар төрдүс эриигэр Анатолий Ефремовы (эмиз физкультура учуутала) 1:2 кыайар.

Үһүс көрүгэ — «Тутум эриигэр». Бу ооньууга кыттааччы 1 метр уһуннаах майы ханас иккитинэн аллараа өртүттэн, уһа, иккитинэн мас уһу-суттан умса бөбө тутар. Маһыттан тирөөн илэиэрии ыйытыыааа сиритөбөтүнэн, санныан таарыбаанка иккитин таһыан эриигэн тахсыахтаах. Ким манник элбөхтэ эр гийбитиннэ кыйыылаах быһаарыллар. «Тутум эриигэр» уон кыттааччытан барыларыттан үһүсүчү чорбоһон 49 очколаах Анатолий Ефремов бастаан тахсар, 23 очколаах Николай Быганов иккис, 11-дин очколаах Павел Саввин, Афанасий Андреев үһүс төрдүс көрдөрүүлэнэлэр.

«Өһөс төрбөскө» дьэн бүтэик ооньуу. Муостары икки сураһыи тардылар. Күрэхтээһинчилэр суньүлэригэр быа көтөн байкэлэри сураһыиһнарыгар тураллар. Хамаанда бариллиһидииз, иккис тиккэ төбөлөрүн төһкөппөкө эр утарылаһааччыларыи байкэлэрии сураһыиһнарыгар соһоллор. Ким бэйэтин сураһыиһнагар соһон киллэрбит кыдыылааһынан аадыллар.

— Эдэр сага үүвэр, кэспиллээх спортсменнар салгыи маастарыстыы баларын үрдэтиигэ, үөрэттиигэ, оройуонга спорду кэспити пропагандалааһыига олобурун. Чурапчы салыиыиһиттар спортсменнар социальнай көмүскэлтээх буолууларын фондатын аһарга быһаарыныыыт. — дьэ итин.

Итиннэ салгыи Егор Васильевич ити фонд 174 X-дээх счета аһыллыытыи иитиһинээрэр, оройуон спорду таптааччыларга, тэрилталэр бүсчкнэ тоһө-хачча сууматытан тутууда суох харчы киллэрэллэригэр баратыи биллээрэр.

Бу кэспиттэн «Өбүгэлэрбит төрүт ооньуулар» күрэхтээһин финалын күрөстөһинилэрэ салдыиылар. Түөрт көрүи түһүгүнэн кыйылааһынан Анатолий Ефремов тахсан, оройуоннаабы топография коллективна спонсордаан олохтообут 60 тыһыыиыга солкуобайдаах сыаналаах балэх ханайыһынан буолла. Биридиннээн көрүһүргэ — «Муньа былдыаһыытыгар», «Өһөс төрбөскө» бастаабыт Павел Саввинга Мырыла, Төлөй нэһиллэригэр дьаһалталаар, «Кырынаастыырга» бастаабыт Степан Алексеевка Хатылы нэһиллэригэр дьаһалтала. «Тутум эриигэр» кыйыылаах Анатолий Ефремова Одьулууннаабы ИТУ олохтообут бириистэрэ туттарылыныылар.

Билэр умнудуобат түгэниин көнүл тустууга уонна халсадайга спорт маастарын, Чурапчылаабы оҕо спорттивнай оркуолатын старшай тренери Кирилл Захарову улахан спортан атаарыи буолла. Биллиһээх бөһөспүтүгэр республика үгэ оройуоннарыи предстанителлэрэ, оройуон Сэбиэтэ, дьаһалтаты иетин-иитрэх тыһыирын этэн туран элэрдэ суруктары өйдөбүһүнүн бөлөхтэри туттардылар.

Сройуон спортсменнарыи күүһүнэн иккэ программаалаах концерт көрдөрүлүниа.

Сага аһыллыыты фондаты бу күи тэрилталэртэн 570, биридиннээн дьонтон 73 тыһыыиыча солкуобай кинриити биллэриилэр.

Мария НИКИТИНА, Дьаһалты-сад методһа.

П. СЫРОВАТСКАЯ.

